

недофінансування регіонів України є: ЖКГ, освіта та охорона здоров'я, соціальний захист населення, житлове будівництво. Відтак пріоритетними напрямками до залучення ДПП є: інфраструктурні проекти (транспорт, дороги), вирішення проблем із твердими побутовими відходами, соціальна інфраструктура. При цьому, як зазначають дослідники, ДПП слід розглядати як інструмент підвищення ефективності реалізації проектів, ніж лише як засіб залучення бюджетних коштів. Варто розуміти, що наслідками такої ефективності в результаті неформальних та довірчих відносин учасників партнерства можуть бути підвищення якості наданих населенню послуг, умов життєдіяльності місцевої спільноти, а відтак і зростання їх вартості.

Важливим питанням залишається розробка механізмів та вибір форм ДПП для покращання соціально-економічного стану регіонів у найбільш перспективних галузях. На даному етапі основними формами партнерства визнано: концесійний договір, договір оренди, програмні державні інвестиції, податкові пільги, особливі економічні зони, інвестиційні фонди, венчурні інвестиції.

Найбільш перспективною формою ДПП для інфраструктурних проектів регіонів є концесія – система відносин між державою (концедентом) і приватною юридичною або фізичною особою (концесіонером), яка виникає в результаті надання концедентом концесіонеру прав користування державною власністю за угодою, за певну плату, на певний термін, а також прав на реалізацію тих видів діяльності, які є виключною монополією держави.

Модернізація управління соціально-економічним розвитком регіонів потребує удосконалення механізмів нормативно-правового забезпечення функціонування, що полягає у чіткому розподілі повноважень між представницькою владою та виконавчою владою району і узгодження суперечностей між ними, а також забезпеченні консенсусу між владою, бізнесом і населенням, що виражається у формі державно-приватного партнерства. Найбільш перспективними для впровадження форм ДПП визнано сфери житлово-комунального господарства, модернізацію соціальної, транспортної та туристично-інформаційної інфраструктури.

ВИКОРИСТАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА ДЛЯ ВИРІШЕННЯ ФІНАНСОВИХ ПРОБЛЕМ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

В. І. ТОРКАТЮК, д-р техн. наук, проф. кафедри економіки підприємства, бізнес адміністрування і регіонального розвитку

АБОЛХАСАН АЛПРЕЗА, аспірант кафедри економіки підприємства, бізнес адміністрування і регіонального розвитку

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, м. Харків

Однією з основних проблем, вирішення якої потребує розвиток державно-приватного партнерства в житлово-комунальній галузі, є створення умов, за

яких приватний інвестор готовий вкладати кошти й час у реалізацію проектів, а його діяльність відповідатиме інтересам держави.

Існують такі способи розв'язання цієї проблеми:

- формування концептуальних засад розвитку галузі на довгострокову перспективу;
- передбачуваність та прогнозованість тарифної політики на середньо- та довгострокову перспективу;
- визначення принципів підтримки прибутковості житлово-комунальної галузі на період приведення тарифів на житлово-комунальні послуги до економічно обґрунтованого рівня;
- визначення приватного партнера шляхом конкурсних процедур;
- визначення пріоритетних сфер залучення приватних інвестицій до житлово-комунального господарства та форм і засобів надання бюджетної підтримки;
- визначення критеріїв, відповідно до яких надається бюджетна підтримка розвитку державно-приватного партнерства на середньострокову перспективу;
- стимулювання залучення до житлово-комунальної галузі приватних інвестицій та кредитів міжнародних фінансових організацій шляхом здешевлення кредитів, реалізації пілотних проектів та поширення набутого досвіду;
- фінансова підтримка наукової діяльності, діяльності з розробки нормативно-правової бази та заходів, спрямованих на проведення роботи з громадськістю з питань реформування житлово-комунального господарства тощо.

Їх реалізація потребує відповідної інституціоналізації державно-приватного партнерства у сфері житлово-комунального господарства, у тому числі: організації спеціалізованого органу управління розвитком ДПП у сфері ЖКГ; обґрунтування й декларування перспективних напрямів розвитку такого партнерства; формування сучасного методичного інструментарію прийняття рішень в підготовці техніко-економічного обґрунтування і вибору оптимальних форм реалізації проектів ДПП (договірні, інституційні); організації моніторингу дотримання зобов'язань учасниками державно-приватного партнерства у сфері ЖКГ; удосконалення мотивації державних службовців до підготовки й реалізації проектів ДПП; підготовки й реалізації дослідницьких, освітніх, інформаційно-консультативних проектів висвітлення перспектив ДПП у сфері ЖКГ; реалізації регіональних і місцевих програм сприяння розвитку державно-приватного партнерства в ЖКГ тощо.

До ризиків та перешкод на шляху успішного практичного впровадження проектів ДПП у житлово-комунальному господарстві належать можливості неефективного управління з боку приватного партнера майном, наданим державним партнером для виконання умов договору; невпевненість приватних партнерів щодо можливості виконання власних фінансових зобов'язань за довгостроковими проектами через те, що держава не може гарантувати встановлення економічно обґрунтованих тарифів; відсутність у законодавстві

України можливості гарантування компенсації збитків приватного партнера, пов'язаних із невиконанням державою зобов'язань за договорами ДПП, відшкодуванням різниці в тарифах тощо; відсутність гарантій виконання фінансових зобов'язань щодо проектів державно-приватного партнерства на весь термін їх реалізації з боку держави, що пов'язано зі щорічним затвердженням бюджету та корегуванням бюджетних програм; відсутність податкових і митних пільг для реалізації проектів ДПП, що знижує їхню привабливість для приватних партнерів; часті зміни в законодавчій і нормативній базі України, що може спричинити істотні зміни умов участі партнерів у проектах; відсутність упевненості приватного партнера в можливості рівноправного з державою захисту своїх інтересів у системі правосуддя тощо].

Їх подолання дозволить використати потенціал державно-приватного партнерства для розвитку житлово-комунального господарства України, її регіонів і міст.

Можливості вирішення фінансово-економічних проблем житлово-комунального господарства лежать у площині активізації застосування форм державно-приватного партнерства. Упровадження механізмів державно-приватного партнерства дасть змогу підвищити ефективність діяльності підприємств ЖКГ та окремих проектів, збільшити потенціал виконання державних завдань у сфері ЖКГ, покращити якість житлово-комунальних послуг, залучити додаткові фінансові та матеріальні ресурси тощо. Застосування цього механізму надасть переваги як для органів місцевої влади, які залучають фінансові ресурси приватних суб'єктів господарювання, так і для приватного сектора, який частину функцій, зокрема забезпечення організації виконання поставлених завдань, здійснення обліку та контролю, перекладе на місцеві органи влади.

ДОГОВІРНІ КОНСТРУКЦІЇ, ЯКІ ОПОСЕРЕДКОВУЮТЬ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО У ГАЛУЗІ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

В. В. ПРОХОРОВА, д-р екон. наук, проф., завідувач кафедри економіки та організації діяльності суб'єктів господарювання Української інженерно-педагогічної академії, м. Харків

Житлово-комунальне господарство є найважливішою складовою господарського комплексу міста, яка забезпечує населення, підприємства та організації необхідними житлово-комунальними послугами. Сучасний стан та перспективи розвитку галузі значною мірою впливають на розвиток інших галузей та економіки країни в цілому. Тому програми розвитку й реформування ЖКГ завжди належали до числа пріоритетних в Україні і залишаються такими і на сучасному етапі.

Класичними джерелами фінансування житлово-комунального господарства є кошти державного та місцевих бюджетів та платежі населення.